

Prædiken til 2. Juledag

Matt. 23, 34-39

Når vi i dag hører om mordet på Stefanus og om Jesus, der forudsiger, at det vil gå mange andre på den måde, så er julefreden jo forbi. Eller man kunne sige: I lyset af julens budskab om fred og glæde for hele folket, bliver det i dag tydeligt, hvordan *vores* verden er skruet sammen – at vi oftest *er* de ”forhærdede tidselgemytter”, som Brorson taler om.

Og det er jo mærkeligt, at det gode er en provokation. Det er det hos Jesus – og hos Stefanus; men vi kender det godt fra os selv: Ghandi er om nogen Indiens frihedshelt. Han insisterede på ikke-vold, og han gennemførte adskillige sultestrejker for at prøve at få sin politik igennem. Denne fredelige mand blev myrdet. For ganske nylig var det 40 år siden, Martin Luther King holdt sin berømte ”I have a dream”-tale. Han insisterede på ikke-vold, og han blev myrdet. Og vi må ikke glemme Olof Palme, den svenske statsminister, der nok provokerede, men altid med det formål at få gang i dialogen.

Og vi kender det også på det mindre plan, fra vores egne erfaringer. Jeg ved ikke, om nogen af jer, der er her i dag, har prøvet at blive mobbet i skolen. Nu er det jo på dagsordenen de fleste steder, en skole skal have

en mobbe-politik. Men hvem er det, der bliver mobbet. Nogen vil sige de svage. Det kan da godt være. Men det kan også være, det er de gode; jeg husker i hvert fald et par kammerater fra klassen, der ikke havde det alt for godt. De så på verden med et bedrøvet og alt for gammelklogt blik, de fandt sig i alt for meget, vil man sige, men netop det at de fandt sig i det var det provokerende. De var ikke til at få rigtig ned med nakken. Og det er ekstremt provokerende. På samme måde som Ghandi var provokerende – eller Martin Luther King. Kunne man så endda møde dem i åben kamp, slås med dem, som om det var i en boksering. Men netop fordi de ikke *vil* slås – og alligevel fortsætter kampen – er de ikke til at holde ud.

Godhed, fred og glæde, det er julens budskab. Og Stefans Dag er til for at erindre os om, at vi selv modsiger det budskab den ene gang efter den anden. Eksemplet med mordet på Stefanus er tydeligt nok. Der skal falske anklager til og falske vidner, for at man kan få det gjort af med ham. Der er ikke tale om ondskab i al almindelighed, nej, det er mere avanceret end som så: Det afgørende er, at ondskaben får en moralsk begrundelse, og når den gør det, bliver den

virkelig ond. Det skal jeg forklare, og i første omgang holder vi os til Stefanus. Begrundelsen for at slå ham ihjel er, at han ”taler imod dette hellige sted”, altså synagogen, ”og mod loven”, altså Moseloven, det jødiske samfunds fundament. ”Denne Jesus fra Nazareth vil bryde dette sted ned og forandre de skikke, som Moses har overleveret os.” Altså: At sætte sig op mod loven er forkasteligt, moralsk forkasteligt. Derfor må han stenes, og han bliver stenet af folk, der har retten (og moralen) på deres side. Og antisemitismen er ganske vist den omvendte historie i forhold til Stefanus – nu er det de kristne, der hele vejen op igennem historien har bekæmpet jøderne med den *moralske* begrundelse, at det var jøderne, der slog Jesus ihjel.

Netop det, at begrundelsen er moralsk, har givet den så frygtelige konsekvenser: Det er jo ikke bare et fjendskab i forhold til de konkrete mennesker, der rent faktisk tog beslutning om at henrette Jesus, det er hele folket, alle jøder, det er jøden som begreb, der bliver ramt; mest grotesk selvfølgelig under nazitiden, hvor den systematiske udryddelse af jøder antog så groteske former, at det trods enhver beskrivelse: Båret af det moralske synspunkt at verden ville være bedre uden jøder, tillod man brugen af alle midler for at nå målet. Og det er værd at understrege, at nazisternes ondskab *altid* var moralsk begrundet, uanset at begrundelserne var besynderlige – race-teorier, etc., ja, det kunne være endnu mere udspekuleret:

For mange år siden – mindst 20 – hørte jeg i radioen en udsendelse, hvor en kvinde for-

talte en barndomserindring. Det var Agnete Engberg, tidligere undervisningsinspektør og en meget dygtig og markant børnepædagog. Historien handler om den 9. april 1940, dagen hvor Danmark blev besat. Pigen var da 12 år gammel, og hun boede på Kastellet i København sammen med sine forældre, faderen var præst ved kirken og havde embedsbolig på Kastellet. Som mange af jer ved, var Kastellet det første, der blev besat, det skete ganske tidligt om morgenen, ved 4-tiden. Tyskerne begyndte med at arrestere alle mændene, officerer og menige soldater, og altså også præsten. De blev ført til forhør. Kvinder og børn blev beordret til at gå ind i kirken, Kastelskirken, hvor dørene blev bevogtet af maskinpistolbevæbnede soldater. Det blev en lang dag i kirken. Og som hun fortalte i den genoplevede erindring – ”der var mange børn, og efterhånden som tiden gik, kunne vi ikke sidde stille længere, og vi begyndte at gå rundt i kirken. Stemningen var selvfølgelig trykket, men de tyske soldater lod os børn gå rundt i fred. Jeg kiggede på tingene i kirken, husker min mors bekymring og den mærkelige stemning. Men jeg husker også noget andet. På et tidspunkt kom jeg tæt på en af vagterne, og jeg husker, at han lignede et ganske almindeligt menneske. Så var det, jeg kom til at se spændet på hans bælte. der stod ”Gott mit uns” på det spænde. Selv om jeg kun var 12 år, vidste jeg godt, hvad ordene betød, og jeg havde en ubestemt og urolig fornemmelse af, at det der stod på det spænde, det kunne ikke passe”.

Så når vi i dag synger salmer af Brorson, så er det ikke tilfældigt. De forhærdede tidsel-

gemytter, som han taler om, det er jo – ja, ikke bare mennesker i al almindelighed, men i høj grad os. Hvad er det da, vi gør os skyldige i efter Brorsons mening? Det er netop, at vi bilder os ind, at vi selv kan bestemme – ikke mindst at vi selv kan bestemme, hvornår vi vil være gode. Det er en meget vigtig skelnen, den her! Jeg prøver ikke på at sige, at vi går rundt og er onde, slet ikke. Men vores ondskab består i, at vi betragter vores godhed som noget, vi selv råder over. Det er en fristelse ud over alle grænser at stole på sin egen godhed.

Når det gode sætter sig igennem, så sætter det sig igennem *på trods* af os, godheden kommer på en mærkelig måde bag på os selv. Det er K.E. Løgstrup, der peger på de ting her, når han siger, at f.eks. tillid og barmhjertighed og talens åbenhed – det at vi altid har et ønske om at tale ud om tingene – at det er fænomener, som findes i verden. De findes i verden, og de er uafhængige af os, de er der, uden vi kan bestemme over dem. Det er så at sige livets egen godhed, det drejer sig om, ikke vores godhed. Og alt hvad det gælder om er at give plads for denne *livets indbyggede godhed*. Vi må ikke stille os i vejen for denne godhed, for så er det netop, vi bliver til de ”forhærdede tidselgemytter”, Brorson taler om, dem, os, der vil selv!

Og i dag er vi heldige! For der findes ikke noget stærkere eksempel på denne godhed end Marius, der lige er blevet døbt; og det er hverdagssproget vort vidne på: Det hedder ”at få et barn”, ikke at tage et barn; man kan ”få” et godt ægteskab, ikke tage det; man kan ”få” en kæreste, der kan gives det

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

ene eksempel efter det andet på, at det, der for alvor bærer tilværelsen, er noget, vi får. Jeg mener: Et par kan beslutte at *prøve* at få et barn. For det første er det ikke sikkert, det lykkes. Men hvis det lykkes, er det alle forældres erfaring, at der sker langt mere ved at få et barn, end de to parter, manden og kvinden, i fællesskab har besluttet.

Stefanus døde for sin tro. Utallige kristne er siden døde for deres tro – og der er slået utallige mennesker ihjel i kristendommens navn. Men tilbage står det faktum, som Brorson peger på, både i ”Den yndigste rose” og i ”Mit hjerte altid vanker”, at vi ikke *vil* fatte – eller tage imod – den godhed, som Jesus kom til jorden med: ”Jerusalem, Jerusalem!” siger Jesus, ”du, som slår profeterne ihjel og stener dem, der er sendt til dig. Hvor ofte ville jeg ikke samle dine børn, som en høne samler sine kyllinger under vingerne, men *I ville ikke!*” Der har vi den vilje, der er en forbandet fristelse, viljen til at ville selv! – Det mærkelige faktum, at godheden bliver opfattet som en *trussel*.

Men hånden på hjertet: Når det *virkelig* gælder, hvad har du så, som du ikke har fået givet? Venner, forældre, børn, den kærlighed, du har mødt i livet. Og også her i kirken er det lutter gave alt sammen: Vi har fået en dåb til syndernes forladelse, en dåb, hvor Gud gør os til sine børn, en dåb, som Jesus baner vejen for med et regulært vredesudbrud, der peger på, hvad godheden går ud på: ”Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i, for Guds Rige er deres”. Vi har *fået* en nadver, hvor Jesus forsvarsløst giver os sig selv, en nadver, hvor han sidder til bords med os og tilsiger os synder-

nes forladelse samtidig med, at det i nadveren bliver slået fast, at vi spiser og drikker for at leve. En nadver, hvor Jesus uden forskel indbyder hver eneste af os for at slå fast, at der ikke *er* forskel, at vi er mennesker på godt og ondt, og at der er langt mere, der samler end skiller.

Det er 2. juledags tema, Sct. Stefans dags tema: At godheden, freden, glæden, alt det, vi oplever i julen, at det risikerer at blive en frygtelig fristelse, hvis vi kommer til at betragte det som noget, vi skylder os selv.

Ja, kære venner, det er lettest at være generøs, når det er én selv, der giver gaver. Men Evangeliet appellerer den ene gang efter den anden – også i dag – til at se generøsitet som evnen til at tage imod! Tage imod de ufattelige mængder af gaver som bærer vort liv, og som Jesus af Nazareth utrætteligt blev ved at pege på, fordi gaverne er givet med tilværelsen selv, de kommer fra den Gud, Jesus fortroligt kalder for far.

Og da har vi kun én ting tilbage: En bøn. En kendt og fortrolig bøn, som Jesus lærte os, fordi han vidste, hvem vi er: Fader vor! Led os ikke i fristelse.

Amen

Hans Jacob Hansen
Budolji Kirke, Aalborg

Salmer:
122, 128, 1-3, 448, 674: 2 og 7, 128: 4-6, 125, 114.